

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ЗОНУВАННЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЇ ІСНУЮЧИХ ТИПІВ СТУДЕНТСЬКИХ КУЛЬТУРНИХ ЦЕНТРІВ

Анотація. У статті висвітлено результати дослідження існуючих типологічних особливостей архітектури студентських культурних центрів, охарактеризовано основні функції та функціональне зонування даних будівель та комплексів, подано принципи їх розташування в структурі кампуса.

Ключові слова: архітектурна типологія, кампус, студентський культурний центр

Постановка проблеми. Типологічні засади проектування вищих навчальних закладів та об'єктів культури спираються на праці Г.А. Градова[2], Г.Н. Цитовича[9], В.І. Анікіна[1], Н.М. Зелікіну[3]. До сучасних дослідників даної галузі можна віднести В.В. Куцевича[5], Л.М. Ковальського[4], П.А. Солобая, В.І.[8], Проскуракова[6,7].

Проведене дослідження теоретичної бази проектування об'єктів культури при університетах свідчить про те, що на сьогодні у вітчизняній нормативній та фаховій літературі недостатньо висвітлена дана тематика, що призводить до неможливості впровадження позитивного світового досвіду в умовах України. Перспективним у такому контексті може стати вивчення та аналіз закордонних прикладів проектування, будівництва та експлуатації студентських культурних центрів та, в подальшому, адаптації принципів їх проектування в умовах України, з метою коригування існуючої нормативної бази та формування нових моделей архітектурно-планувальної організації.

Обґрунтування актуальності. Проблеми реформування вітчизняної університетської освіти потребують нових ідей та впровадження інноваційних підходів до виконання пріоритетних завдань вищої школи - виховання духовної еліти нації та примноження культурного потенціалу. Існуюча мережа культурно-просвітницьких і культурно-видовищних закладів при університетах України не відповідає реальним суспільним потребам студентської молоді.

Світовий досвід проектування та будівництва студентських культурних центрів свідчить про необхідність розробки нових типів культурно-

просвітницьких, дозвілєвих, видовищних будівель і споруд при університетах України.

Виклад основного матеріалу. Проведене автором комплексне дослідження результатів проектування, будівництва та експлуатації близько 80-ти будівель студентських культурних центрів у 19-ти країнах світу дало змогу визначити їх характерні функції, особливості функціонального зонування та принципи розташування студентських центрів в містобудівній структурі кампуса [10].

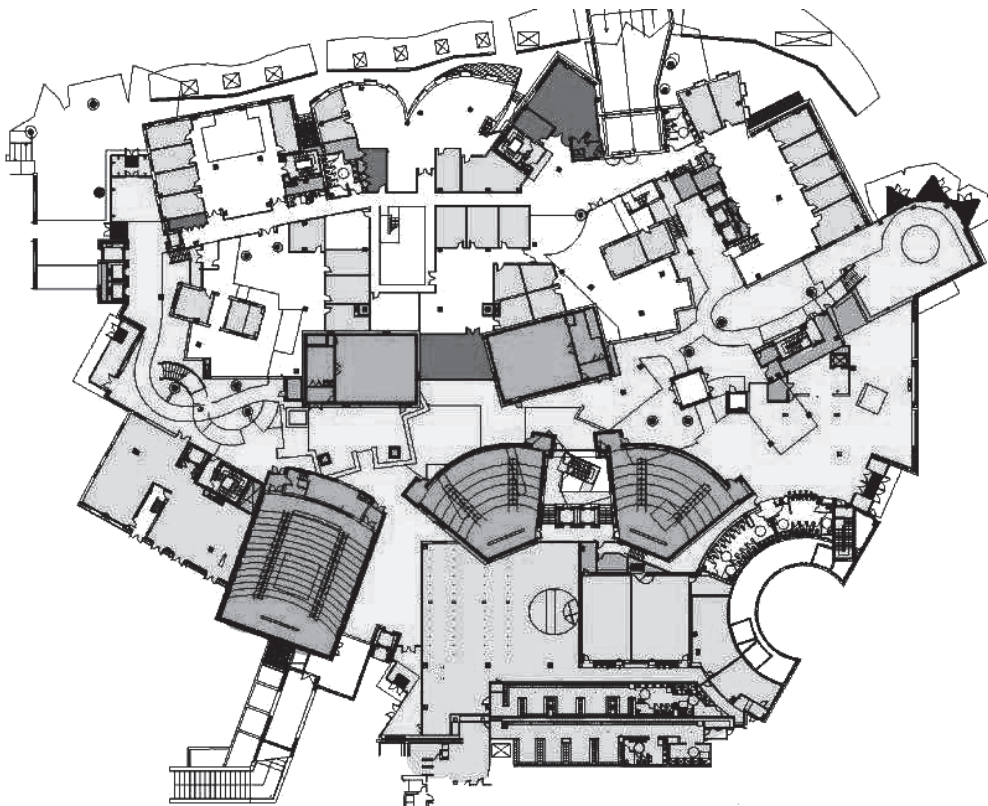

Рис. 1. Загальний вигляд на будівлю та план першого поверху Рея і Марії Стата Центру в кампусі Масатчусетського Технічного Університету, США.

Автор проекту Френк Гері, 2004р.

В ході дослідження було виявлено, що до основних функцій належать:

- культурна (концерти, вистави, виставки, фестивалі, форуми, гурткова і просвітницька діяльність);
- освітня (лекції, семінари, конференції, симпозіуми, навчальні програми і курси, самоосвіта);
- рекреаційна (літні табори, фестивалі, розважальні заходи, зони відпочинку, ігрові зони);
- побутова (харчування, торгівля, послуги копі центру).

Виявлені функції студентських культурних центрів формують основні складові елементи функціонального зонування даних будівель, а саме:

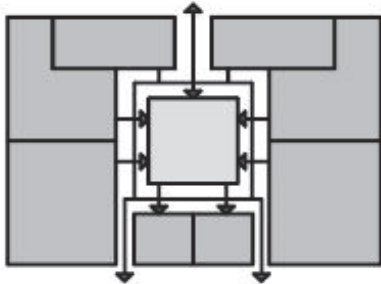
- вхідна група приміщень (вестибюль, гардероб, рецепція, горизонтальні та вертикальні комунікації);
- група основних приміщень (багатоцільові глядацькі зали, галереї і виставкові зали, музеї, танцювальні зали, спортивні зали, бібліотеки відкритого типу, конференц-зали, лекторії, аудиторії, офісні приміщення, амфітеатри);
- група приміщень побутового обслуговування (заклади харчування, заклади торгівлі, копіцентр, вбиральні, побутові приміщення обслуговуючого персоналу);
- рекреаційна зона (криті атріуми, корт-ярди, тераси, сади на дахах, неформальні навчальні зони, кімнати відпочинку).

Також базуючись на проведеному аналізі було виявлено такі ознаки класифікації існуючих типів будівель об'єктів культури для студентів:

- за статусом: університетські, міжуніверситетські, міські, регіональні, загальнодержавні, міжнародні;
- за формою власності: суспільна (державна, колективна), приватна (одноосібна, кооперативна);
- за призначенням: науково-просвітницькі, релігійні, спортивні, мистецькі, розважальні, спеціалізовані;
- за циклічністю використання: цілорічної дії, сезонної дії;
- за характером або часом експлуатації: денні (відкриті для відвідувачів до 14 год на добу), цілодобові (можливість відвідування в будь який час доби), змішані (в яких частина приміщень експлуатується тільки в денний час, а інша цілодобово);
- за розташуванням в структурі забудови: реконструкція (вбудовані, надбудовані, прибудовані, пристосовані), нове будівництво (як одна будівля, як комплекс будівель і споруд);
- за відкритістю і місткістю глядацьких залів: відкриті (розташовані в холі або критому атріумі будівлі, у вигляді амфітеатру- до 300 гл. м.), закриті

- (багатоцільові глядалькі зали: малі - до 600 гл. м., середні - 500 - 800 гл. м., 700 - 1200 гл. м., великі - 1100 - 1500 гл. м., 1500 гл. м. та більше);
- за об'ємно-просторовим вирішенням (рис.2):

а.

б.

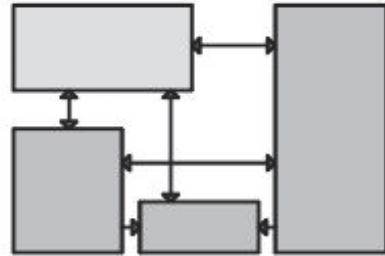
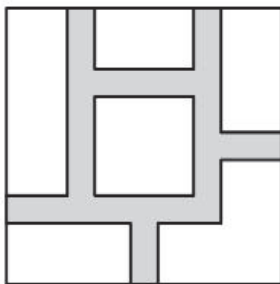

Рис. 2. Ознака класифікації за об'ємно-просторовим вирішенням.

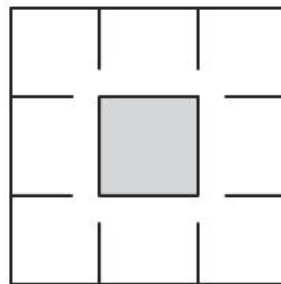
а. централізоване; б. блочне;

- за типом архітектурно-планувальної схеми (рис.3):

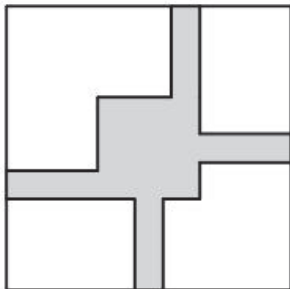
а.

б.

в.

г.

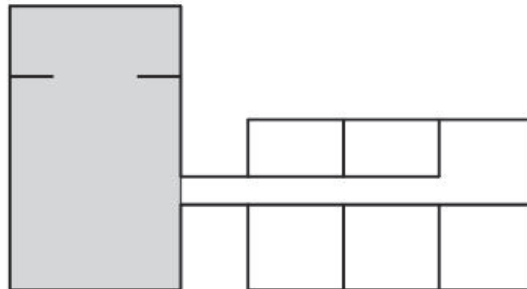

Рис. 3. Ознака класифікації за типом архітектурно-планувальної схеми. а. коридорно-кільцева; б. амфіладно-кільцева; в. атриумна; г.комірково-зальна;

Визначено, що в планувальній структурі кампуса університету будівля студентського центру може розташовуватися за такими принципами: як новозведений об'єкт або як інтегрований у існуючу забудову, в центрі планувальної структури кампуса, як проміжна ланка між студмістечком і навчальною зоною, як об'єднуюча ланка між кількома кампусами або як розташований в структурі міста об'єкт, неподалік кампуса університету (рис.4).

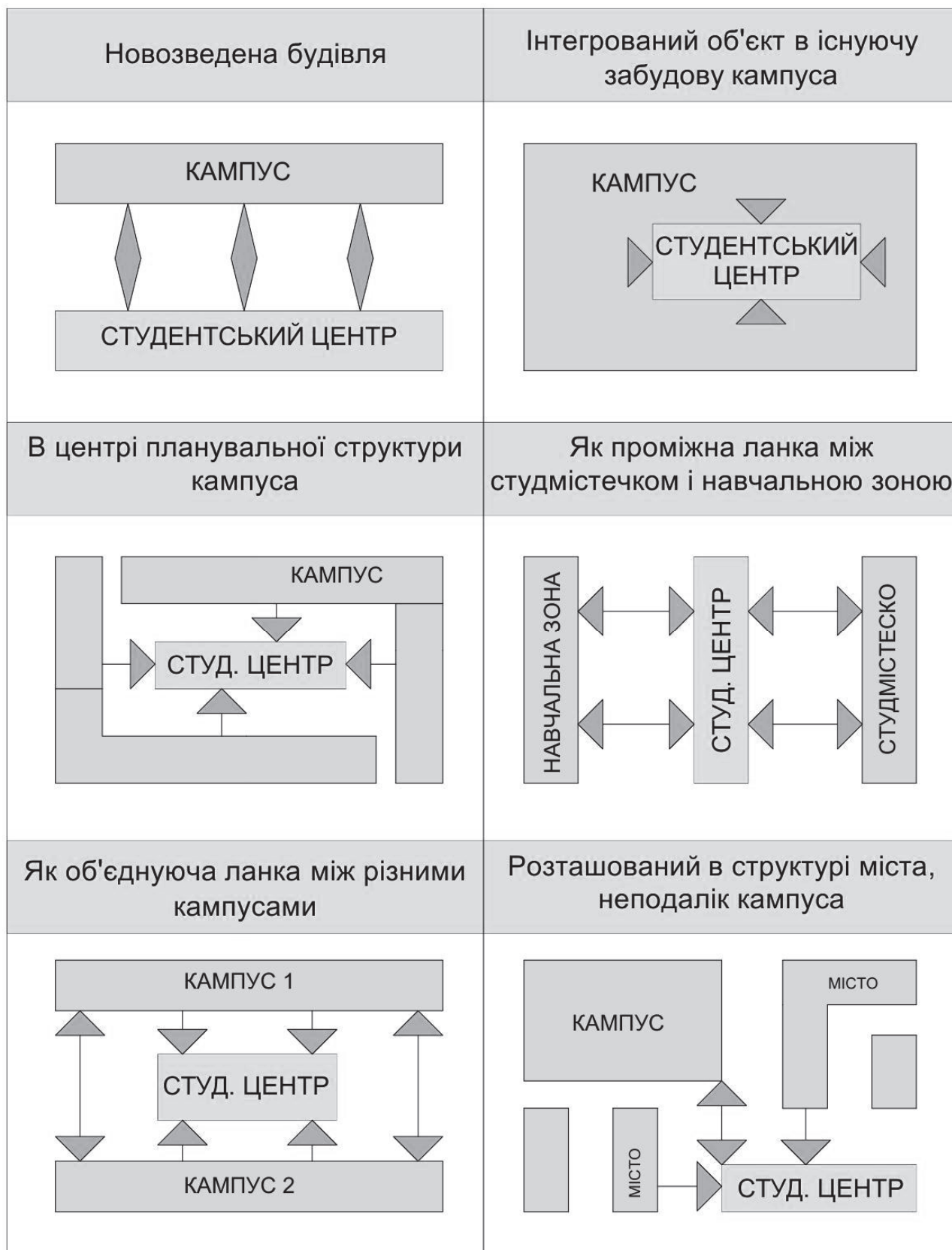

Рис.4. Принципи розташування студентського культурного центру в структурі кампуса

Висновки

Проведений автором огляд та порівняльний аналіз близько 80-ти будівель студентських культурних центрів у 19-ти країнах світу.

До основних функцій студентського культурного центру належать: культурна, освітня, рекреаційна, побутова.

Сформовано основні елементи функціонального зонування будівель студентських центрів, а саме: вхідна група приміщень, група основних приміщень, група приміщень побутового обслуговування, рекреаційна зона.

Визначено за якими принципами розташовується будівля студентського центру у планувальній структурі кампуса університету.

Проведена класифікація існуючих типів закладів культури для студентів за такими критеріями: за статусом, за формою власності, за призначенням, за циклічністю використання, за характером або часом експлуатації, за розташуванням в структурі забудови, за відкритістю і місткістю глядацьких залів, за об'ємно-просторовим вирішенням, за типом архітектурно-планувальної схеми.

Література

1. Аникин, В.И. Театрально-зрелищные и культурно-просветительные здания, Минск : БПИ, 1978.
2. Градов, Г.А. Сб. науч.тр.: Система и типы учебных и кооперированных зданий М.: ЦНИИЭП учебных зданий, 1978.
3. Зеликина, Н.М., Формирование центров культуры в планировочной структуре городов / Н.М. Зеликина. – М.: ЦНТИ по гражданскому строительству и архитектуре, 1976. – 42 с.;
4. Ковальський, Л. М., Сучасні тенденції у проектуванні вищих навчальних закладів [Текст] / Л.М. Ковальський, Г.Л. Ковальська // Будівництво України. - 2007. - № 5. - С. 10-15.
5. Куцевич, В.В., Реформування архітектурно-методологічної бази проектування об'єктів соціокультурного призначення в сучасних умовах України: дис. д-ра архітектури: 18.00.02 / Київський національний ун-т будівництва і архітектури. - К., 2004.
6. Проскуряков, В.І., Дмитраш, О.Ю., Розвиток модерних архітектурних ідей в вищих навчальних закладах і міжвузівських об'єктах культури / Вісник НУ «Львівська політехніка», Архітектура № 793, Львів, 2014, С.29-35.
7. Проскуряков, В.І., Дмитраш, О.Ю. Висвітлення результатів проектування міжвузівських об'єктів культури на кафедрі дизайну архітектурного

середовища Національного університету «Львівська політехніка» / Вісник НУ «Львівська політехніка», Архітектура № 793, Львів, 2014, С.101-107.

8. Солобай, П.А. Проблемы реконструкции материальной базы вузов г. Харькова. //Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті. Вип. 1-2. 2003 р. (218-220).

9. Цытович, Г. Н. Руководство по проектированию высших учебных заведений / ЦНИИЭП учебных зданий Госгражданстроя ; М. : Стройиздат, 1980.

10. Olga Dmytrash, Ihor Kopylyak. Cultural centers as a forming factor of contemporary architecture of universities / Housing Environment, №14, Cracow, 2015, 122-127 p.

Аннотация. В статье отражены результаты исследования существующих типологических особенностей архитектуры студенческих культурных центров, охарактеризованы основные функции и функциональное зонирование данных зданий и комплексов, представлены принципы их расположения в структуре кампуса.

Ключевые слова: архитектурная типология, кампус, студенческий культурный центр.

Abstract. The article highlights the results of researching the existing typological peculiarities of the architecture at the students cultural centers, describes the major functions and the functional zoning of such building complexes, and outlines the principles of their location within the campus structure.

Key words: architectural typology, campus, student cultural center.